

L'ART DEL PAGÉS

¡ALERTA!

Als culliters de ví y comerciants de bona fé.

En la secció corresponent de aquest número podran veure nostres lectors algunas de las noticias rebudas de diferentes comarcas vinícolas, per las quals vindrán en coneixement de la imperiosa necessitat que hi ha de resóldres á pendre una séria determinació en vista del augment de la falsificació de vins, que acabarà ab nostra industria agrícola, sino redoblém nostras forsas pera salvar al pais productor.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

Conferencia agrícola.

Segons la Memoria del enginyer industrial D. Mariano Capdevila, llegida en la segona conferencia pública que sobre 'l *Cultiu y destilació de la nyámara* tingué lloch en la tarde del 11 del actual en l' Institut agrícola catalá de San Isidro, resulta:

1.er La possibilitat de son cultiu en nostre pays, ab la seguretad de que reeditarà tant com en los demes payssos, presentantlo com un dels medis mes favorables per atenuar las crisis agrícolas.

2.^{on} Que segons Nessler y Damseaux hi ha duas varietats principals de nyámara (*dioscórea japónica*), una qual epidermis es violada, y altra de pell blanca ó groguenca. La primera, mes rica en materias azoadas, convindria menos que la segona pera la destilació. Aquesta última, de forma mes regular, sembla mes primerenca y sobre tot mes productiva.

3.er Que segons los análisis de Bossingault fets ab las cenbras del tubércol, los components dominants son la potassa 44'50 per 100 y l' ácit fosfórich 10'80 per 100, deduhint per lo tant que sense potassa y ácit fosfórich no es possible 'l cultiu del tubércol. Aixís com lo dominant del tubércol son la potassa y l' ácit sulfúrich, la del tronch es l' azoe que pren de la atmósfera, de modo que baix aquest últim punt de vista deu ser considerada com planta milloradora.

De lo dit deduhí lo Sr. Capdevila que pera cultivar industrial lo tubércol de la nyámara, los adobs que convenen millor son los que portan la mes gran proporció de potassa y ácit fosfórich.

La práctica ha demostrat que pera la producció mitja de 30,000 kilograms (uns 750 quintás) de tubércols y 10,000 kilograms (uns 250 quintás) de tronchs y fullas per hectárea, es necessari

aplicar uns 400 kilograms (uns 10 quintás) del adob, qual fórmula es la següent:

Superfosfat de cals.. . .	160 kilograms ó 4 quintás.
Nitrat de potassa. . . .	80 id. » 2 id.
Sulfat de cals (guix). . .	160 id. » 4 id.

Total. 400 kilograms ó 10 quintás.

Lo cost del 1.000 kilograms (25 quintás) d' aquest adob ve á ser de 20 á 25 pessetas.

Recomenà que 's cultivés seguint una rahanada sotació de cullitas, eu qual cas en los terrenos sans, es á dir, permeables ó fàcils de fondreshi l' aygua ab un gasto de 400 pessetas per hectàrea, podia esperarse per terme mitx la producció de 30,000 kilograms de tubércols y 10,000 kilograms de tronchs y fullas per hectàrea. lo promedi del benefici liquit seria de 400 pessetas por hectàrea, segons los datos del espressat senyor Los tubércols podan emplearse pera l' aliment del bestiar, però recomenà que sols se destinessin á dit objecte los que estiguesin en perfecte estat de conservació, donchs de lo contrari podrian ser perjudicials, per qual rahó es mes ventatjós l' empleo de las pastas que surten de las destilerías, però reduhidas al estat de cocas, donchs aquestas no fermentan, ni se fan malbé, y son además de fácil transport.

Al tractar de la destilació de la nyámara, demostrá que las materias alcoholisables que conté son la *levulina* y la *inulina* en la proporció de 17 á 18 per 100, obtenintse en consecuencia un rendiment en alcohol (esperit) de 8 á 9 per 100, ó siga doble que empleant remolatxa.

Preguntas y respuestas.

Pregunta.—¿Es veritat que la lluna tinga influencia en la conservació de la fusta segons la fase en que aquella estiga al ser tallats los arbres?

Resposta.—Hem de manifestar al suscriptor D. J. M.^a C y M. de Palma de Mallorca, qui 'ns fa aquesta pregunta y la següent, que haventhi vulgarment molta discordancia de parers en aquesta qüestió, aném á transcriure alguna de las opinions emesas sobre la influencia de la lluna, en general, per personas de reconeguda sabiesa en la antiguitat.

Lo celebrat agrónom del sigle XVI, D. Gabriel Alonso de Herrera, allá per los anys 1513 deya: «Puch assegurar que en los quinze ultims anys de ma práctica mes arreglada, no he pogut comprobar lo que 'ls autors antics y las doctrinas tradicionals nos ensenyan referent á la pretésa influen-

cia de la lluna sobre 'ls vegetals; ants bé per las probas y esperiencias que he pogut fer estich persuaditab La Quintinye y altres cultivadors instruhits que no hi ha cosa mes frivola que l' observar lo dia de la lluna cuan se vol plantar, podar, etc

No obstant, no deu amagar-se al llaurador que 'l cétebre Toaldo y altres sabis escriptors moderns están convinguts en que la llum de la lluna, encara que trescentas vegadas mes débil que la del sol, produheix notables alteracions en la economia de la naturalesa, supost que ja siga per sa atracció, per sa electricitat ó per son pés causa las mareijadas y las mudansas que s' experimentan en la mes próxima regió del aire.»

(Se continuarà)

SECCIÓ DE VARIETATS.

CANSÓ DEL TRULL.

¡Oli!

Quina gatsara
Y quin embull
Se mou fent oli.
Se mou fent oli;
Quina gatsara
Y quin embull...
¡Homes y donas
Dintre del trull!

Ja 'ls joves ágils—l' aixada deixan
Per' pujá als arbres—y esguerrá á reu,
Las erbaquinas—de fruit s' esqueixan,
Y 'ls replans ompler—de be de Deu
Vaja, minyonas,—que 'l dia passa,
Doneuse manya,—feu bon grapat,
Netajeu prompte—l' ampla borrassa,
Cullita plena—deu nos ha dat,

Quina gatsara, etc.

¡Apa, xichs, apa!—que 'l carro puja
La sota-mola—neta es com cal,
La curra brilla—y la tramuja
De negra oliva—s' ompla fins dalt.
Poseu ulleras—á la parraca,
Perque tom's dongui—sense parar...
Au! que l' oliva—cruix y 's matxaca,
Y l' oli verge—ja 's pot plegar.

Quina gatsara, etc.

Ja tenim llesta—la molinada,
Obrim la boca—dels sechs cofins,
Femme ben grossa—la cofinada,
Pastá d' olivas—fiquemhi á dins.
Xichs, á la premsa—doneu la volta,
Que 'ls cofins suin—oli ben groch,
Y que sols quedi—seca remolta,
Remolta—aixuta—bona pel foch.

Quina gatsara, etc.

La fusta peta,—la lliura baixa,
La premsa apreta—y al pes del soch,
Los cofins ploran—y l' oli raja,
Omplint la pica—poquet á poch.
Y puig s' escorra—la cofinada
Y á ningú toca—prestar servey,
Fem d' *all y oli*—la morterada
Que digui ¡menjem!—al mateix Rey.

Quina gatsara, etc.

¡Apa! minyonas—si 'l fret vos gela,
Si os talla 'l cutis—lo sech mestrá,
Si 'ls dits s' os bauvan—y 'l nas s' os pela
Seyeu á vora del fogueral,
Que si á fer broma—veiu disposat,
Y en vers nosaltres—passen la nit
Ab novell oli—vos farem rostas,
Rostas ab sucre—bonas pel pit.

Quina gatsara, etc.

Amaniu gerras—que un sol peu queda
¡Quin batre d' alas—dintre del cor
Al veure l' oli—com damunt neda
Clar com un aigua,—groch com un or!
¡Mireu, minyonas,—quina gran mostra!
¡Casi 's pot dirse—sens cap recel,
Que en aquest oli—y la sal vostra
Pot ben sucarsi—lo pa del cel!

Quina gatsara
Y quin embull
Se mou fent oli,
Se mou fent oli;
Quina gatsara
Y quin embull...
¡Homes y donas
Dintre del trull!

ISIDORO FRIAS.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRÍCOLAS.

Exposició aragonesa.—La casa de don Joan C. Alesan, d' aquesta ciutat, ha obtingut en la exposició aragonesa medalla de primera classe, per los guanos y abenos y preparació d' específichs que 's preconisan pera combatre las malalties de plantas cultivadas, quals productes s' elaboran en la fàbrica de divisió mecànica situada en lo veí poble de Sant Martí de Provencals.

Un dels productes que ha cridat mes la atenció ha sigut lo *superfosfat de cals* que elabora dita casa, sense que fins ara sapiguém se treballa en cap altre fàbrica d' Espanya.

Felicitém donchs á la coneguda y acreditada casa Alesan per tan justa recompensa, la qual demostra la inteligencia ab que s' elaboran los variats productos de la mateixa pera 'l ram de la pagesia.

Impost sobre vins y espèrits.—Ab motiu del projecte de reforma del impost sobre vins y alcohols, presentat á la Cambra dels diputats per lo ministre d' Hisenda de Fransa, s' han elevat al Govern de S. M. atentas y rahonadas exposicions en defensa dels interessos de la viticultura espanyola, que sortirian perjudicats si en l' interior de la nació vehina sufrissen recárrech los vins qual forsa alcohólica excedeixi de 12 graus; y sollicitant, ademés, que 's fassi lo possible pera que puguin ser elevats los drets aranzelaris dels alcohols que s' introduexin en Espanya, conforme ho exigeixen ja d' un modo imperiós las necessitats de nostra producció y comers.

Morm llamperónich —En los animals doméstichs d' alguns pobles de la provincia de Gerona, s' ha desenrotllat la malaltia contagiosa anomenada *morm llamperónich*. En sa virtut, lo senyor governador civil ha disposat que 'ls alcaldes, d' acort ab los veterinaris de sos respectius pobles, inspeccionin tota classe d' animals, separin los bons dels malalts, desinfectin los locals ahont aquets estiguin, y destruheixin los restos dels morts cremantlos ó enterrantlos profunda ment.

Transport de sulfat de coure.—Pera generalisar lo coneixement de las actuals malalties de la vinya, y dels medis mes efficassos que puguin emplearse pera combátrelas, la Companyia de Camins de Ferro del Nort ha distribuhit, entre 'ls viticultors, un opúscol, publicat en Madrid, sobre la riquesa vinícola, los perills que la amenassan, y especialment lo Mildew. Igualment ha preparat una instrucció relativa al tractament de las vinyas, que 's repartirá profosament, y ademés, pensa establir una tarifa módica pera 'l trasport de sulfat de coure, al infim preu de 0'04 pesetas tonelada y kilómetro, al objecte de facilitar sa adquisició per part de las personas que ho necessitin.

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

Se reben molt bonas noticias relatives á la próxima cullita, donchs en la major part de nostre Príncipat los camps se presentan vers y ufans, y la vinya, encara que atrassada, comensa á brotar y á treure sos rahims que, al dir dels pagesos, serán abundants.

Igualada.—La cullita de grans y de vi se presenta bona per are.

Lleyda.—Blat, de 14'50 pissetas á 16'50 la quartera.—Ordi, de 8'50 á 9.—Ségol, de 11 á 12.—Fabons, de 12 á 12'50.—Fabas, de 12 á 12'50.—Blatdemoro, de 11 á 12.—Monjetas, de 22 á 24.

Mollet del Vallés — La forta pedregada que vá caure en aquesta població lo dia 11 del actual va tronxar molts brots tendres dels ceps y també los rahimets que ja treyan lo cap.

Premá de Dalt —La pedregada del dia 11 ha destrossat completament la cullita d' aquest any. A dit objecte se vá á formar expedient de reclamació al govern pera la condonació de la contribució vinenta; lo qual creyém molt just atesos los danys causats á la pagesia.

Reus.—Una calma mes que regular ha imperat durant la anterior setmana, fentse únicament las operacions mes precisas pera 'l consum.

Admetlla Esperansa.—Han vingut seguidament partidas de regular importancia que 's colocaren sobre 15 duros lo quintá, haventhi classes fluixetas que obtingueren de 14 á 14 y mitx duros lo quintá.

Avellana.—Hi ha hagut alguns embarchs, però aixó no ha fet variar los preus.

Valls —En lo camp tot reviu y la major part dels arbres fruyters ja están casi del tot florits. Los pagesos se reaniman, perquè si no sobrevé cap contratemps, esperan una regular cullita de primavera.

Los mercats continuan essent bastant animats; però ab pocas operacions al engrós y 'ls preus dels principals articles que li solen concorre segueixen conservantse de la mateixa manera.

Blat d' Aragó, de 15 á 17 pissetas la quartera.—Ordi, de 7'50 á 8'25.—Monjetas del pinet, de 16 á 18.—Fabons, á 10.—Vessas, de 11 á 12.—Segó, á 4'25 pissetas la quartera doble.—Prims, á 5'25.—Segonet, á 5'50.—Cuartas, á 10.—Farinas de 1.ª classe, de 16'50 á 17 rals la arroba.—Id. de 2.ª, de 14'50 á 15.—Id de 3.ª, á 13'25.—Garrofas, de 6 á 6'50 pissetas lo quintá.

Verdú —La fira de Verdú, que comensá avans de ahir, acabarà, segons costum, lo dia 28. Com enguanu las cullitas presentan bon aspecte, es de creure que la tan renombrada fira, á la que hi acut gent de tots los reyalmes d' Espanya, se veurá en lo present any molt concorreguda. Aixís se espera fundadament en vista del moviment que ve notantse d' un quant temps ensá per tal motiu, segons dihuen d' aquella localitat.

Vich.--Xeixa, á 13'25 pessetas la quartera --Forment, á 12'50 --Mestall, á 10'50.--Ségol, á 9'50 --Ordi, á 7'25 --Cibada, á 6.--Espelta, á 5.--Blat de moro, á 9'50.--Mill, á 10.--Fajol, á 9'50.--Fabas, á 10'50 --Llegum, á 11 --Fasols, á 14 --Ciurons, á 14.

Apesar de la inseguretat del dia lo mercat del Ram ha sigut bastant con-corregut, pero no tant segurament com haurian desitjat los molts mar-xants que havian plantat sas paradas á la plassa, y 'ls botiguers de la ciu-tat que esperavan en lo mercat citat referse un poch de l' encalmament que s' ha notat en tots los anteriors mercats de la Quaresma.

Vilafranca del Panadés.--Farina de 1.ª classe, de 60 á 72 rals lo quin-tá.--Id. de 2.ª, de 52 á 62.--Id. de 3.ª, de 40 á 50.--Blat, á 68 rals quartera.--Ordi, de 34 á 36 - Blat de moro, de 38 á 42.--Fabons, de 46 á 48.--Garroffins, de 54 á 56.

TARONJAS.

Castelló de la Plana --Continúa essent buscada la taronja de la Plana, la qual s' extreu en cantitat considerable. Los preus no han aumentat, dihentse que s' han comprat algunas partidas á 20 pessetas lo miler.

Lo preu corrent es lo de 70 rals, encara que s' observi tendencia á la alsa, per qual raho molts dels culliters se mostran poch disposats á vendre.

La existencia de fruyta es encara considerable en la Plana; però s' espera que continuant fermos los mercats inglesos, s' extraurá tota á bons preus, encara que 's considera sumament difícil que alcansi 'ls que tingué per aquesta mateixa época en anys anteriors.

Oliva (Valencia).--Los preus de la taronja están en alsa y se ven ac-tualment de 100 á 110 rals lo miler. Segons sembla es deguda á que molts embarcacions de la matricula mallorquina han acudit á dit punt, atrets per la bona qualitat del fruyt que es lo millor de la provincia.

VINS.

Artés.--Nos escriuhen d' Artés, dihentnos que en aquella comarca lo poch vi que 's va cullir no té sortida ni molt preu, á causa del vi d' industria que 'ls hi causa molt dany. Lo preu del millor vi natural es de 6 á 7 duros la carga y los de classes baixas se fan á tots preus.

Cervera.--Sabém que una de las millors casas que comerciejan en vins d' aquella comarca, se trova casi impossibilitada de comprarlos purs á causa de las falsificacions insistentis y que tenint molt vi amagatzemat, no pot vendre 'l per idéntich motiu, puix las sofisticacions invadeixen los mer-cats. Lo crédito de que gosa la coneguda casa de Mr. Victor Sasserieux, Fer-riere y C.^a, á la cual nos referim, té sos magatzéms plens de vi, en Barce-lona, Vendrell, Vilafranca del Panadés y Cervera, sense poguer comprar y vendre.

Igualada--La falsificació del vi ha présja carta de naturalesa en aquesta població, donchs que en algunas tabernas y casas particulars se 'n ven sense conciencia.

Reus.--Los preus segueixen ab tendència á la baixa, degut á la poca demanda. Se fan los Priorats: de 11 1/2 á 12 ds.; los baix Priorat, de 9 1/2 á 10 1/2 ds. De Reus no hi ha operacions.

Tarragona.--En aquesta plassa'l comer de vins ab Fransa está completament paralisat, essent casi nul·las las tranzaccions que 's fan ab aquest caldo y essent molt poch fermos los preus á que 's cotisan.

Valls.--Vins blancs de 1.ª, á 23 pessetas la carga --Idem de 2.ª, á 16.-- Vins negres de 1.ª, á 32.--Idem de 2.ª, á 22 --Idem de 3.ª, á 12.

Vilafranca del Panadés.--Vi pera embarcar, de 120 á 140 rals la carga --Id. blanch, de 96 á 100 --Id. pera taberna de 90 á 100 --Id. pera cremar, de 28 á 32 --Anissats de 30º, de 1000 á 1100 la xeressana -- Esperit de 35º, de 1360 á 1400.--Esperit de brisa, de 1000 á 1040.

CALENDARI DEL PAGÉS.

ABRIL.

Arbres.--S' ha de tenir cuidado en destruir las orugas, que perjudican molt als fruyters. Al objecte es molt bó rentar los tronchs ab lleixiu no massa fort, procurant que 'l líquit penetri bé en las esclexas netejadas previament.

Oliveras.--Se plantan, cavan y esporgan.

Gallinas.--Los polls nascuts en aquet mes son los millors.

Abellas.--No convé tocar los ruscos ó buchs per no desbaratar los aixams. Si aquestos no van forts ó las abellas son malaltas, se 'ls dona aixarop.